

Co najdete v tomto čísle?

- **Inspirace do výuky:**
Jak napsat příběh s prvňáčky
Johanka z Arku
- **Zajímavosti:**
Když čtou starší s mladšími
- **Do knihovny:**
Zkušebna rodičů
Psi nebaletí
Říkačky o autech a strojích

Milí čtenáři,

nabízíme vám další porci čtení, která by vám mohla pomoci najít inspiraci pro náročnou závěrečnou část školního roku. Ráda bych Vám doporučila ke čtení lekci Zdeňky Dudové, která se s prvňáky pustila do psaní příběhu. Měla jsem možnost tuto hodinu vidět na vlastní oči a fascinovalo mě, jak jí měla Zdeňka promyšlenou a jak skvěle se jí podařilo svůj záměr naplnit. Svě zkušenosti s rozvojem pisatelství u malých dětí Zdeňka ochotně předává dál na různých akcích pro učitele.

Další zajímavou lekcí je hodina na téma Johanka z Arku. Při čtení můžete sledovat, jak paní učitelka, Hana Růžičková, pracuje s nosnou myšlenkou v dějepise. Nosná myšlenka jí pomáhá vy-

brat aktivitu, díky kterým žáci na 2. stupni porozumí nějaké důležité myšlence o historii. Paní učitelka také uvádí, jak s danou nosnou myšlenkou pracovala v dalších hodinách.

Kolegyně ze ZŠ Zdice popsaly, jak si poprvé vyzkoušely tutorské čtení, při kterém četli starší a mladší žáci společně. Z lekce je možné vyčíst, s jakým nadšením se tato akce setkala u dětí a jaké měla pozitivní socializační efekty.

Přeji Vám pěkné čtení a krásné prázdniny s knihou v ruce!

Kateřina Šafránková

Inspirace do výuky

Přinášíme vyzkoušené hodiny od učitelů, kteří rozvíjejí kritické myšlení u svých žáků.

Jak napsat příběh s prvňáčky

Zdeňka Dudová, ZŠ Kunratice

Když jsem jednou ukázala dětem ve své třídě knihu, kterou napsala jejich spolužačka Edita, zaujalo mě, jak na její autorství reagovali.

Viděla jsem v jejich očích překvapení a obdiv k nenápadné dívce. Na moji otázku, jestli by také chtěli takový příběh napsat, odpověděli: „Ano! Ale my to nedokážeme! To je přece moc těžké!“ V tu chvíli jsem se rozhodla, že se jim pokusím spisovatelský zážitek dopřát.

Jako vodítko k napsání příběhu jsem využila ilustrace z knihy *Krtčí sestry a pilné včelky* od Roslyn Schwartzové. Tuto knihu jsem si vybrala proto, že celoročním tématem naší 1. třídy byly právě včely. Psaní příběhu podle obrázků Krtčích sester jsem věnovala dvě vyučovací hodiny.

Aktivity před psaním

Zatímco krtčí sestry v knize objevovaly, jak se sbírá pyl, my se s dětmi jsme se

chystali objevit, jak se píše příběh. Proto se stal „objev“ tématem hodiny.

V úvodu jsem dětem nabídla aktivitu známou jako *těkej-štronzo-dvojice*, při které si děti v měnicích se dvojicích

povídaly o tom, co to je objevování, co všechno k objevování potřebují a jestli už někdy něco objevily. Zajímavé odpovědi jsme potom sdíleli s celou skupinou.

1	2	3
_____	_____	_____
_____	_____	_____
4	5	
_____	_____	
_____	_____	

Nabídla jsem dětem, že se dnes společně pokusíme také něco objevit. A sice psaní příběhu. Na známé pohádce *O Budulínkovi* jsem jim pak ukázala, jakým způsobem mohou naložit s ilustracemi. Ukázala jsem jim, že změnou pořadí obrázků mohou vytvořit úplně nový příběh. Pohádku *O Budulínkovi* jsem použila proto, že ji děti už dobře znaly z minulé práce. Odhalila jsem dětem, že vytvoření úplně nového příběhu bude cílem naší hodiny, a představila jsem kritéria, která budeme při psaní příběhu sledovat. Prvním kritériem bylo, že příběh bude mít začátek a konec. Zároveň jsme se dohodli, že ke správnému přečtení příběhu budeme muset dodržovat mezery mezi slovy, příběh budeme psát ve větách a že je důležité, aby měly věty na konci správné znaménko.

Vlastní psaní

Po rozdělení do dvojic děti dostaly barevné obrázky příběhu a list, na kterém bylo místo pro nalepení obrázků a zápis textu.

Jejich úkolem bylo nejdřív obrázky libovolně seřadit tak, aby tvořily příběh, potom tento příběh zapsat a nakonec vymyslet a napsat název příběhu. Dohodli jsme se, že stačí zapsat jednu větu ke každému obrázku. Tato část práce, tedy vymyšlení příběhu a jeho zápis, trvala dětem přibližně 25 minut.

Aktivity po psaní

Po ukončení psaní děti položily své příběhy do galerie na koberci a vzájemně si je pročetly.

Během čtení jsem pozorovala jejich zaujetí napsanými texty a nadšení z toho, jaké varianty uspořádání obrázků dokázaly najít. Společně si pak děti poslechly práce těch, které chtěly svůj příběh představit ostatním a začali jsme je společně hodnotit. Nejprve děti hodnotily práci ostatních spolužáků a teprve potom svoji vlastní. Díky tomu získaly od hodnocení potřebný odstup a jejich hodnocení vlastní práce pro ně bylo jednodušší a objektivnější.

Přepis textu:

Jazýček a mlsíček.

Jazýček a mlsíček spali pod stromem.

Najednou objevili včely a báli se jich.

Schovali se pod květ.

Pak se jich už nebáli, tak šli za jednou včelkou.

Včelka jim ukázala květinový palouček.

Jazýček s mlsíčkem spali pod stromem.

Na otázku, jestli při této práci děti něco objevily, jsem se dověděla:

- 1) že objevily nové kamarádky – krtčí sestry,
- 2) že se dají stejné obrázky poskládat různými způsoby,
- 3) že dokáží samy napsat příběh.

Na otázku, jakou strategii při tvorbě příběhu uplatnily, se většina dětí shodla na tom, že nejprve si zvolily začátek či konec a potom prostřední část už vyšla sama.

Na závěr práce jsem dětem ukázala knihu, jejíž obrázky nám pomohly k napsání příběhu. Sedm dětí projevilo zájem si knihu přečíst v její originální podobě. Zatoužily přesvědčit se o tom, jak ilustrace uspořádala a jak příběh napsala autorka.

Vlastní reflexe

Abychom se s dětmi mohli pustit do psaní příběhu, museli jsme nejprve podniknout cestu za samotným příběhem. Pomohla mi příručka *Píšeme příběh z nakladatelství Šafrán*, bez které bych byla hodně bezradná. S dětmi jsme hledali, jak vlastně příběh vypadá, objevovali jsme jeho části: na známých příbězích jsme hledali jejich začátky a konce, děti navrhovaly různé možné i nemožné zápletky.

Při hledání knižních ilustrací bylo nejnáročnějším úkolem vybrat z jednoho příběhu pět takových obrázků, které umožní nejvíc vzájemných kombinací. Tato výzva zaměstnala celou moji rodinu a těšilo nás pohrávat si s různými variantami.

Než jsme přistoupili k vlastnímu psaní, byla jsem si vědoma toho, že práce s for-

mulací textu může být pro některé děti v 1. třídě velmi těžká, proto jsem dětem nabídla práci ve dvojicích. Chtěla jsem docílit toho, aby psaní bylo hrou a všichni z ní měli příjemný zážitek. Při rozdělení do dvojic jsem nabídla dětem rozdělení jistých žáků s těmi nejistými. Nejprve jsem dlouho hledala slovo, kterým pojmenujeme toho, kdo umí či neumí. Hledala jsem slovo, které je důstojné a zároveň nelže. Rozdělení na jisté a nejisté žáky děti přijaly a bez potíží je stále používají. Je důležité říct, že to, aby děti svobodně přiznaly, že jsou nejisté a přijmou nabízenou pomoc kamaráda, velmi usnadňuje práci se skupinou. Vyžaduje však bezpečné klima ve třídě, a i když to na první pohled není patrné, za zdárným uskutečněním této obvyklé aktivity se skrývá mnoho práce.

Díky této hodině mohu říct, že pokud dětem nabídnou ilustrace příběhu a vyzvou je, aby obrázky libovolně změnilly, popsaly a vytvořily příběh nový, naučím je psát příběh.

Zdroje a literatura:

Schwartzová, R.: *Krtčí sestry a pilné včelky*. Offi, Zlín 2013.

Evansová, E. – Mooreová, J. E. – Sorgová, L.: *Píšeme příběh, 1.–3. třída*. Nakladatelství Šafrán, Dobříš 2015.

Johanka z Arku aneb Síla ducha, víra a odvaha dokážou změnit dějiny

Hana Růžičková, ZŠ Kunratice

Jsem učitelka dějepisu na 2. stupni základní školy. U sedmých ročníků jsem měla učit o Stoleté válce, proto jsem si položila otázku, co mě na Stoleté válce fascinuje. Ptala jsem se sama sebe, co je na této historické události výjimečné. Všechny mé myšlenky směřovaly k nejvýraznější postavě této doby, Johance z Arku. Výrazných ženských postav v hodinách dějepisu není mnoho a tato dívka je rozhodně fascinující. Nakonec jsem si stanovila nosnou myšlenku, která je pro mě tím, co Johanka z Arku zosobňuje: *Síla ducha, víra a odvaha dokážou změnit dějiny*. Hodinu jsem postavila tak, abych všechny činnosti nasměřovala právě k této myšlence a děti měly několik možností si uvědomit, že nejen fyzická síla může něco změnit.

V evokační části jsem žákům promítla obrázky tří postav, doplněné o přehled jejich vlastností a schopností. Žáci si měli vybrat, která z těchto postav mohla zvrátit nějakou válku, a měli zdůvodnit, proč si zvolili právě tuto osobnost. Naváděla jsem je k tomu, aby si představili, že mají vojsko, které má za ně bojovat, a oni sami si mají zvolit, koho by postavili do čela své armády. Jedna postava představovala siláka samotáře, druhá postava chytrého стратега a poslední postava prostou, silně věřící dívku, která dokáže nadchnout davy. Dlouho jsem se zamýšlela, zda mám žákům předložit pouze popis postavy nebo i obrázek. Chtěla jsem, aby si vybírali především podle vlastností a dovedností a ne podle toho jak postavy vypadají. Protože jsem však chtěla v hodině vyjít vstříc všem typům dětí, přidala jsem pro smyslové děti i obrázek.

Nejprve si každý sám výběr a zdůvodnění zapsal do sešitu. Poté si žáci ve dvojicích vzájemně svůj výběr představovali a zdůvodňovali.

- Velký
- Silný
- Udatný
- Od malička cvičen k boji
- Bojuje většinou sám

- Drobná
- Prostá dívka
- Silně věřící
- Dokáže nadchnout davy
- Schopná ve vedení lidí

- Vzrůstem malý
- Pružný
- Chytrý
- Výborný stratég
- Vystudoval vojenskou akademii

* Která z těchto postav by podle tebe mohla zvrátit válku. Proč jsi zvolil právě tuto osobu.

V části *uvědomění si nových informací* jsem začala prezentací. Představila jsem žákům dobu, dvě válčící strany a vysvětlili jsme si, proč boje začaly. Podívali jsme se pomocí map na to, jak Angličané obsazovali Francii a zastavili jsme se v roce 1415 po bitvě u Azincourtu. Poté jsem žákům řekla, že se objevila postava, která dokázala způsobit zvrát ve válce. Tou osobou byla Johanka z Arku. Žáci dostali text, který byl psát formou deníkových zápisů. Text pochází z časopisu *Časostroj*. Deník si píše mladá dívka, která se spřátelila s Johankou z Arku ještě předtím, než se Johanka stala slavnou, a popisuje některé okamžiky Johancina života. Žáci dostali za úkol text postupně pročítat, po každém deníkovém zápise si na tabuli přečíst otázku a odpovědět na ni. Alespoň tři odpovědi si měli zapsat do sešitu. Kdo byl hotov, sdílel své odpovědi s kamarádem ve dvojici. Všechny otázky mířily k nosné myšlence hodiny. Otázky byly zaměřené na povahu Johanky, jaká byla, jak se chovala. Na sílu její víry a také na to, jak působila na lidi kolem sebe.

Otázky:

- 13. dubna – Jak se Johanka chová k lidem ve svém okolí?
- 6. ledna – Díky čemu Johanku napadne, že osvobodí Francii?

- 10. prosince – Jak Johanka působí na svou kamarádku?
- 8. května – Proč získala Johanka označení Panna orleánská?
- 23. května – Proč Johanku zajali?
- 30. května – Jak se Johanka chovala na hranici?

Pomocí powerpointové prezentace jsem poté žákům dovyprávěla, jak stoletá válka skončila.

Reflexivní část začala rozdělením žáků do diskusních skupin. Připomněli jsme si pravidla, jak by měli ve skupině pracovat, a já jsem jim na tabuli promítla několik otázek, nad kterými měli diskutovat. Každá skupinka si z nabízených otázek měla vybrat alespoň dvě.

Otázky:

- Jak to, že obyčejná dívka zvrátila průběh války?
- Kde se v člověku bere odvaha?
- Proč je člověk ve jménu víry ochotný udělat cokoliv, i když se to ostatním jeví jako nemožné?
- Co může odvaha člověku přinést? Co přinesla Johance?
- Znáte nějaký odvážný čin v přítomnosti? Byli jste někdy odvážní vy?

3. - Napoleon, myslím si že by byl dobrý v boji díky své strategii a vědomostem o válkách, vyhrál už mnoho bitev.

13. dubna - Johanka zachránila svojí kamarádku a pomáhá starým lidem
 6. ledna - Rukojím anděle a sošky.
 8. května - vyhrála v bitvě u Orlan
 sko.
 30. května - naposled se pomodlila
 aby nebyla

Jako výhoda se v této části hodiny ukázalo, že jsem vybrala zdatné vedoucí těchto skupinek. Další složení skupinek jsem ponechala náhodě a rozdělila jsem je pomocí čísel. Ne ve všech skupinkách kombinace členů dopadla zdařile a vedoucí skupiny musel vynaložit velké úsilí, aby diskuzi udržel u tématu. U jedné skupinky jsem nakonec musela chvíli asistovat i já, abych žáky do diskuze vtáhla. Příště by také bylo dobré mít pravidla pro práci v diskuzní skupince vyvěšené dětem na

očích. Jednodušeji by pak bylo možné žáky odkázat na to, které pravidlo právě porušují. Některé náměty z diskuzí v závěru hodiny zazněly nahlas i pro ostatní. Pár skupin si dokonce u otázky „Znáte nějaký odvážný čin v přítomnosti?“ vzpomněly na Michala Velíška, který byl během svého odvážného činu zastřelen.

Nakonec žáci dostali ještě domácí úkol, kdy měli o Johance z Arku napsat pětilístek. Charakterizovali tedy, jaká Johanka byla, co dělala, napsali o ní jednu větu a pak pro ni vymýšleli jiné označení. V následující hodině jsme

se u pětilístků zastavili a některé jsme si přečetli.

K této nosné myšlence jsme se s žáky vrátili ještě u husitských válek, kdy jsme se zamýšleli nad tím, jak je možné, že armáda složená z obyčejných sedláků a vybavená upraveným zemědělským náčiním dokázala porážet profesionálně vycvičené vojsko. Zatímco hodinu o Johance z Arku ocenily především dívky, hodinu, kde jsme se zabývali husitskými zbraněmi a taktikami boje, si užili především chlapci.

Johanka z Arku
 obětavá statečná
 pomáhala bojovala umřela
 Johanka osvobodila Franc. města
 bojovnice

Zajímavosti

Předkládáme vám inspirativní čtení o různých zajímavostech, které by neměly uniknout vaší pozornosti.

Když čtou starší s mladšími – náš první pokus tuteurského čtení

Kateřina Baumová a Monika Kindlová,
 ZŠ Zdice

Jak jsme se připravovaly?

V loňském roce jsme s kolegyní měly paralelní třídy – třetáky. Hodně jsme spolupracovaly, navštěvovaly se v hodinách, sdílely úspěšné lekce a materiály. V tom letošním jsem pokračovala se svými dětmi dál do čtvrté a Monika si vzala prvňáčky. Přesto jsme si řekly, že by bylo fajn spolupracovat dál, i když věk dětí je rozdílný. Řekly jsme si, že propojíme čtvrtáky a prvňáčky při lekci čtení.

Naším cílem bylo rozvíjet vybrané základní čtenářské strategie u začínajících čtenářů (shrnutí a předvídání), zlepšit prožitek čtení u začínajících čtenářů a vyzkoušet si roli tutora u pokročilejších čtenářů.

Vedle toho jsme očekávaly navázání bližších vztahů, větší zatažení prvňáčků do školní komunity, to, že budou znát nějaké konkrétní jiné dítě jménem, že se navzájem poznají při práci, že starší

mohou být pro své mladší spolužáky vzorem.

Od naší pedagogické konzultantky jsme získaly užitečné podklady k tomu, jak organizovat tuteurské čtení (článek a metodický postup *Čteme společně* od Miloše Šlapala). Takovou akci jsme organizovali v naší škole ve Zdicích poprvé.

Kritéria výběru textu byla náročnost (délka i obsahová obtížnost) a atraktivita textu. Muselo se také jednat o kratší, ukončený příběh. Nakonec jsme zvolily text *O Kazisvětovi* z knížky *A pak se to stalo!* od Ester Staré. Článek nám naše pedagogická konzultantka přepsala tak, aby některé pasáže měly velká tiskací písmena pro prvňáčky a jiné části byly běžně napsané pro čtvrtáky. Každý ve dvojici viděl, kdy má číst. Toto odlišení se ukázalo jako velmi praktické, hodně usnadnilo žákům orientaci v textu.

Na tuteurské čtení jsme se připravovaly my – učitelky, ale připravovaly jsme na ně s předstihem i děti. Čtvrtáci již třetím rokem pracují v pravidelných čtenářských dílnách, v lekcích se společným textem pracují se základními čtenářskými strategiemi (předvídání, vyjasňování, kladení otázek, shrnutí), řeší čtenářské úkoly a využívají čtenářské dovednosti i v jiných odborných předmětech (přírodověda, vlastivěda), sdílejí a reflektují svou práci. Speciální „trénink“ pro tutora nijak neprobíhal. Pouze dva čtvrtáci s SPU dostali článek předem, aby si mohli čtení natrénovat a nebyli pak ve

stresu. Prvňáčci čtou genetickou metodou, takže v době realizace akce již znali všechna písmenka a byli schopni přečíst souvislý text. Děti se učily podle učebnic a pracovních sešitů *První čtení*, takže zvládají řešit čtenářské úkoly. Umějí pracovat ve dvojicích i ve čtyřčlenných skupinách nebo na stanovištích.

S oběma třídami jsme mluvili o tom, co nás čeká, co se od nich očekává, jaké z toho mají pocity, na co se těší a čeho se obávají a jaký to má smysl.

Jak probíhalo tuteurské čtení?

Na čtenářskou spolupráci prvňáčků a čtvrtáků jsme vyhradily dvě vyučovací hodiny. Na začátku jsme se všichni shromáždili v jedné prostornější třídě. Děti jsme slavnostně uvítaly, seznámily je s tím, co se bude dít, a znovu jsme zopakovaly, jaký to má smysl. Akcentovaly jsme taková slova jako spolupráce, opora, pomoc, přátelství, vzor. Také jsme

si s dětmi společně vyjasnili slovo tutor a ukotvili jsme se v tom, že se jedná spíše o průvodce, než o učitele.

Nejprve jsme promítli obrázek z knížky a žáci předvíдали, o čem asi příběh bude. Děti sledovaly všechny detaily obrázku a říkaly: „Tam je nějaký zlej kluk, kterej paní rozbil vázu.“ Jiné děti na to reagovaly a říkaly: „Ten kluk se jmenuje Max, je to tam napsané.“ Někdo jiný přidával: „Já si myslím, že to není paní, ale nějaká holčička. Ona má culičky.“

Následovalo vysvětlení, jak budeme pracovat. Říkaly jsme: „Budeme losovat dvojice, ať je to spravedlivé. Bude prima, když se navzájem představíte.“ A toto jsme modelovaly: „Ahoj, já jsem Monika. Ahoj, já jsem Kateřina.“ A podaly jsme si ruku. „Jaké místo k práci by se ti líbilo?“ Dále jsme pokračovaly se zadáním:

„Než si sednete na místo, přijdete si pro tři papíry – text na čtení si vezmete dvakrát, protože jste dva, pak si vezmete pracovní list, ten bude pro vás oba, a k němu si vezmete i obálku.“ Také jsme se žáků ptaly, jak budou muset číst a sedět u toho, aby se jim dobře četlo. Děti samy říkaly, že když je tolik dvojic, bude nutné dodržet méně než půlmetrový, o který se běžně snažíme při práci ve skupinách. Žáci dostali instrukci, že po dočtení pasáže pro prvňáčka a čtvrtáka se vždy zastaví a shrnou si, o čem četli, a zároveň budou předvídat, jak to asi bude dál. Celkem se tedy takto měli zastavit třikrát.

Bylo krásné vidět, jak si děti při vytvoření dvojic podávají ruce a představují se a společně si vybírají místo k práci.

Naštěstí byl volný i čtenářský koutek, který je vedle naší třídy, takže některé dvojice mohly pracovat tam.

Děti jsme obcházely a pozorovaly, zda někdo nemá obtíže, na které by tutor nestačil. V podstatě jsme jen poslouchaly, jak se práce ve dvojicích daří. Někde jsme se zastavily a pomohly s otázkou: „A co myslíš, že se s tím Maxem stane? Co mohou udělat ty děti, kterým zničil bunkr? Četl, slyšel, zažil jsi už někdy něco podobného? Jak se to řešilo tam?“ Takových doptávání však nebylo nutné udělat mnoho.

Některé děti vyslovovaly, že je pro ně lepší sedět vedle sebe, protože lépe vidí, kde druhý z dvojice čte, že se lépe orientují v textu, když vidí i jeho prst na řádku.

Po dočtení děti dělaly úkoly podle pracovního listu: sestavovaly rozstříhaný obrázek (a nalepovaly ho na pracovní list) a odpovídaly na dvě otázky. Čtvrtáci vedli prvňáčky ke správné odpovědi, a tak měli kontrolu, jestli jejich prvňáček příběhu dobře rozuměl. Otázky zněly: Jak se jmenovaly děti v ukázce? Co byste poradili spolužákovi, který by se choval podobně jako Max?

Před koncem dvouhodinovky jsme se shromáždili a reflektovali, jak se dětem pracovalo, v čem jim dopomoc staršího spolužáka pomohla, co jim pomohlo zvládnout svou roli, co je překvapilo nebo rozradostnilo. Děti uváděly, že jim šlo lépe předvídaní, protože bylo pravděpodobné,

i když to třeba paní spisovatelka vymyslela trochu jinak. Samy jsme podávaly zpětnou vazbu, že jsme slyšely spíše převyprávění (s podrobnostmi) než shrnování, a že bude dobré, když se na něj příště ještě více soustředíme. Děti pak emotivně reflektovaly: „Překvapilo mě, že můj prvňáček umí tak dobře číst. Já myslím, že jsem v té době, tak dobře číst neuměl.“ Mnozí tutoři se k tomuto názoru přidávali a veřejně dovednosti prvňáčků oceňovali. Ti byli samozřejmě moc rádi. Prvňáčci zase říkali: „Trochu jsme se báli, že k nám přijdou takové velké děti, ale teď mám ve škole staršího kamaráda a můžu ho pozdravit na chodbě a zavolat na něj jménem.“

Čtvrtáci pak během týdne vyrobili velký plakát, kam nalepili všechny pracovní listy a fotografie ze společné práce. Obě třídy si pak na plakát vepsaly vzkazy a postřehy ze společné práce: „Adam byl na mne opravdu hodný. Emilka moc krásně četla. Terezko, moc se mi to s tebou líbilo.“

Bylo to krásné setkání. Děti bezprostředně vyjadřovaly, že se těší na další takovou akci.

Literatura a zdroj:

Šlapal, M.: Čteme společně – možnosti čtenářského tutoringu. *Kritické listy*, 2010, č. 40, s. 20–21.

Šlapal, M. – Rašková, K.: Čteme společně – projekt 1. a 9. třídy na podporu čtenářství. *Kritické listy*, 2010, č. 40, s. 22–27.

Stará, E.: *A pak se to stalo!* Albatros, Praha 2010.

Do knihovny...

Přinášíme recenze nových knih, ať už pro dospělé nebo pro děti a mládež. Věříme, že tak najdete inspiraci pro zařazení knih do vaší třídní, školní nebo domácí knihovničky nebo pro práci s textem ve výuce.

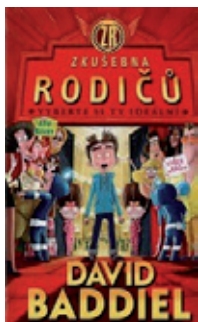
David Baddiel: *Zkušebna rodičů*

Ilustroval Jim Field. Vydalo nakladatelství Albatros, Praha 2015.

Kniha vznikla v rámci semináře Nakladatelská teorie a praxe při Ústavu translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Všechny děti projdou obdobím, kdy zneuznají své rodiče, najdou na nich hromadu chyb a nejráději by z domova utekly. Nejlépe k někomu, kdo podle nich je nebo jistě bude příjemnější, hodnější, povolnější, štedřejší atd. My dospělí víme, že to je vlastně dobře, neboť je to první známka osamostatňování a tvoření si vlastních názorů, což je doprovázeno vzdorováním a hledáním všech možných nedostatků hlavně u těch druhých.

Barry se nachází přesně v tomto stavu. Své výhrady vůči vlastním rodičům má dokonce sepsány na listu papíru, který si ukládá pod polštář, ale který v podstatě už nepotřebuje, protože si ho pamatuje slovo od slova. Jeho rodiče jsou nudní, chudí, jsou pořád unavení, jsou strašně přísní..., má těch bodů celkem deset. A mezi nimi

má za zlé rodičům i to, jakým nemožným jménem ho pojmenovali, a také to, že po každé jasně nadržují jeho mladším sestrám – dvojčatům, na které on, Barry, už nechce ani pohlédnout! Je to prostě nesnesitelný život! Vždyť dokonce nemůže jít s kamarády ven, protože nemá to správné oblečení! Když je už všeho do krajnosti, stane se to, že po třikrát opakované úpěnlivé prosbě se ocitne v docela jiném světě. A protože má ještě pět dnů do svých narozenin (které jeho rodiče nikdy neoslaví tak, jak by si Barry přál!), naskytne se mu možnost vyzkoušet každý den jeden pár rodičů přesně podle svého přání. Jaká to krása! Trvá až do chvíle, kdy se něco malinkého zvrtně, a Barry je rád, že si může přát návrat do zvláštní kanceláře a požádat šéfa celého projektu o další možnost. Pro Barryho je však podivné, že mu šéf i další lidé v kanceláři nebo ti, kteří ho doprovázejí k novým rodičům, velmi připomínají jeho kamarády ze školy nebo jeho sestry dvojčata. Jenže nikdo mu na jeho otázky neodpoví, pokaždé zavedou řeč jinam. Většinou tam, kde Barry cítí nějaké nebezpečí. Po pěti dnech a pěti pokusech nastává rozuzlení, které může čtenáře docela překvapit, ale také upokojit a rozradostnit.

Bylo mi příjemné, že mravní ponaučení nebylo proklamováno prvoplánově, ale bylo skoro nenápadné. Poselství si jistě odnese každé dítě, které se tímto příbě-

hem prokouše, a začne se na své vlastní rodiče dívat přeci jen poněkud zjihlými očima, a to i když ho mnohdy otravuje, jak se chovají, co všechno na něm chtějí, jak ho napomínají a co všechno mu nedovolí.

Jediné, co mi ve čtení přeci jen překáželo, bylo množství indicií, kterým jsem nerozuměla, protože nesleduji ani fotbalisty, ani jiné mediálně poutavé děje, pro mládež patrně neodolatelné. To však jistě nebude nijakým hendikepem pro současné dětské čtenáře.

Kniha je vázaná v pevné vazbě s tuhými deskami, takže se bude čtenářům dobře brát do rukou a nijak jí neublíží, i když ji budou číst na neobvyklých místech.

Knižka má téměř 288 stran, což mi připadá pro devítiletého čtenáře docela dost. Je v ní však použito většího písma (28 řádků na stránku) a je protkána černobílými obrázky, často se rozprostírajícími přes obě strany. To obojí jistě čtení usnadní.

Nám dospělým bude asi jasné, že oněch pět zkušebních manželských párů nám vykresluje naše vlastní rodičovské manýry, kterých jsme se dopouštěli nebo občas ještě někdy dopouštíme. Proto vidím tuto knížku jako prospěšnou i pro rodiče, neboť nám může ukazovat, kterých výchovných postupů bychom se měli raději vyvarovat.

Anna Kempová: *Psi nebaletí*

Ilustrovala Sara Ogilvieová. Vydalo nakladatelství Columbus holdings, Praha 2015.

Tenká brožovaná kniha většího formátu určitě potěší malé čtenáře, kteří ani nemusí mít doma psa. Výrazně barevné ilustrace doprovázejí stručný text. Děti, které ještě neumějí číst, milují jasné obrázky, podle kterých mohou příběh samy vyprávět. A prvňáci, kteří zvládli čtenářské začátky, budou mít radost z další knihy, kterou zvládli přečíst možná už docela sami.

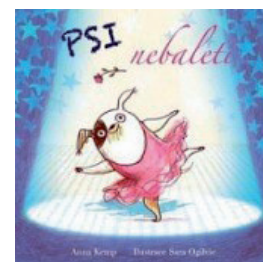
Renata Škaloudová: *Říkačky o autech a strojích*

Ilustroval Pavel Koutský. Vydalo nakladatelství Albatros, Praha 2015.

Tenká knížka v pevné vazbě skrývá více než dvě desítky čtyřveršových básniček. Někomu by se mohl zdát počet 24 příliš malý na celou knížku. Ovšem tyhle básničky mají ještě jiné klady. Autorka a ilu-

strátor při jejich vytváření mysleli hlavně na malé, asi tříleté kluky, kteří milují auta, ale ještě moc nemluví. A mysleli také na jejich rodiče, kterým věnovali první dvě strany jakési předmluvy, která končí slovy: „Naším přáním je, aby prohlížení a říkání (čtení) bavilo i vás. Vychutnejte si proto kromě rýmů a ilustrací i vtipné detaily kresleného textu, které jsou určeny právě vám, předčítačům.“ Samotné

neme a vidíme v tom smysl své existence, tak se potom celý vesmír spojí, aby nám umožnil to dělat. A teprve potom můžeme být v životě šťastní, což je to jediné, o čem vlastně život je. Nebo být má, a pokud není, pak jsme na svoje „baletě-ní“ ještě nepřišli.

strátor při jejich vytváření mysleli hlavně na malé, asi tříleté kluky, kteří milují auta, ale ještě moc nemluví. A mysleli také na jejich rodiče, kterým věnovali první dvě strany jakési předmluvy, která končí slovy: „Naším přáním je, aby prohlížení a říkání (čtení) bavilo i vás. Vychutnejte si proto kromě rýmů a ilustrací i vtipné detaily kresleného textu, které jsou určeny právě vám, předčítačům.“ Samotné

básničky jsou vtipné, ale hlavně – jsou nedokončené. Konečné slovo – rým, místo něhož je tu jen příslušný počet teček, je třeba vyslovit podle návodu na zadní straně obálky: ... před koncem nasadit patřičné napětí v hlase, a to by bylo, aby to poslední, nejdůležitější slovo časem neřekl malý kluk sám.

Připravila Kamila Bergmannová